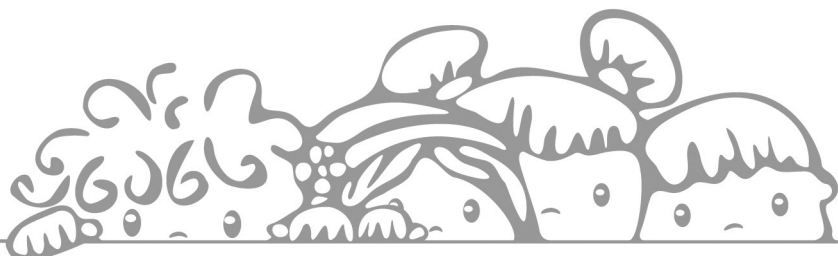

Fedaia

Federació d'entitats
d'atenció a la infància
i l'adolescència

PROPOSTA PRESTACIÓ ECONÒMICA UNIVERSAL PER A LA CRIANÇA (PEUC)

INFORME FEDAIA

PROPOSTA PRESTACIÓ
ECONÒMICA UNIVERSAL
PER A LA CRIANÇA (PEUC)

INFORME FEDAIA

Col·lecció Informes de la FEDAIA, Federació d'Entitats d'Atenció i d'Educació a la Infància i la Adolescència.

Edita: FEDAIA

Direcció: Sònia Martínez

Coordinació: Paco Estellés, Conxi Martínez, Jaume Clupés i Raquel López

Autors: Júlia Montserrat, Toni Vilà i FEDAIA

Agraïments: Pau Marí-Klose, Joan Subirats i Carles Campuzano

© **FEDAIA, 2015**

Federació d'Entitats d'Atenció i d'Educació a la Infància i Adolescència.

1a edició: juliol de 2015.

Se'n permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública sempre que se'n citi el títol, i l'autor del informe, i que no es faci amb fins comercials.

FEDAIA, Federació d'entitats d'atenció i d'educació a la infància i la adolescència.

C/ Caballero, nº 79, 08014 Barcelona. www.fedaia.org

Diagramació, maquetació: *Laurel XXI S.L.*, impressió: *Gráfiquel Trema s.l.*

Dipòsit legal: B 19639-2015

PROPOSTA PRESTACIÓ
ECONÒMICA UNIVERSAL
PER A LA CRIANÇA (PEUC)

INFORME FEDAIA

ÍNDEX

PRÒLEG FEDAIA	pág 9
IDEES FORÇA	pág 13
INTRODUCCIÓ	pág 14
1. LA TAXA DE RISC DE POBRESA I LA DESPESA EN PROTECCIÓ FAMILIAR	pág 16
2. PANORÀMICA DE LA PROTECCIÓ FAMILIAR AMB FILLS A CÀRREC: PRESTACIONS ECONÒMIQUES VERSUS BENEFICIS FISCALS	pág 18
3. L'IMPACTE ECONÒMIC DELS AJUTS FAMILIARS EN EL COST DE CRIANÇA DELS FILLS	pág 25
4. PROPOSTA D'UNA PRESTACIÓ ECONÒMICA UNIVERSAL PER LA CRIANÇA, PEUC	pág 27
5. CONCLUSIONS	pág 32
CONCRECIÓ DE LA PROPOSTA PEUC	pág 37
BIBLIOGRAFIA	pág 43

PRÒLEG

La FEDAIA, Federació d'Entitats d'Atenció i d'Educació a la Infància i l'Adolescència, és la plataforma que agrupa a Catalunya el conjunt d'entitats que treballen amb infants, joves i famílies en situació de risc d'exclusió social o desemparament. Nascuda l'any 1996, està formada per entitats d'iniciativa social sense ànim de lucre d'arreu de Catalunya que atenen a més de 100.000 infants i 35.000 famílies i es caracteritzen per realitzar una tasca d'atenció i d'educació des de l'àmbit de la protecció i la prevenció, treballant en xarxa des de la proximitat territorial amb els diferents agents que intervenen, de forma comunitària, amb creativitat i innovació.

Al llarg d'aquests anys, la FEDAIA ha cercat avançar en els **drets de la infància**, tant a nivell polític com tècnic, treballant per a que la infància sigui considerada una prioritat i estigui present en les polítiques públiques, en el debat social i ciutadà, i en la responsabilitat social de les empreses. Amb la participació i implicació de les seves entitats membre i la col·laboració d'experts de diferents àmbits, ha impulsat importants canvis i transformacions, tant a nivell polític com tècnic, treballant activament pel reconeixement dels drets dels infants, adolescents, joves i famílies més vulnerables de la nostra societat. La FEDAIA desenvolupa la seva activitat a través de tres àrees principals d'actuació; incidència política, sensibilització social i serveis a les entitats.

A Catalunya i Espanya, un de cada quatre infants viu sota el llindar de la pobresa. Els qui treballem amb la infància més vulnerable constatem dia a dia el que això significa i co-neixem les conseqüències que la crisi econòmica i financera està provocant en les famílies que es troben cada vegada més abocades a situacions de precarietat que hipotequen el futur dels infants.

Ja al 2012, la FEDAIA va publicar l'informe "**Pobresa infantil a Catalunya**", en el què posàvem de manifest que un infant pobre en el nostre país no es correspon a l'estereotip de pobresa infantil que preval en la nostra societat i que normalment s'associa al tipus de pobresa dels països en vies de desenvolupament. Els nostres infants no van descalços ni busquen menjar en els abocadors, però això no vol dir que tinguin altre tipus de manifestacions de la pobresa de caire més invisible, com es la emocional, psicològica i relacional a banda de presentar dificultats per tenir cobertes les seves necessitats bàsiques. **Tots aquests aspectes representen en els infants i adolescents una manca per a poder accedir en igualtat d'oportunitats a un desenvolupament ple de la seva persona, predisposant-los, en molts casos, a patir problemes psicològics, de salut, dificultats d'aprenentatge i d'èxit escolar, un aspecte que és decisiu a l'hora de reproduir el cercle viciós de la pobresa i l'exclusió social en l'etapa adulta, ja que dificulta enormement la seva posterior inserció laboral i social.**

Creiem que hi ha motius suficients perquè la infància sigui considerada una prioritat i volem una vegada més recordar que la **Convenció sobre els Drets de l'Infant**, en l'article 27, diu que tots els infants tenen dret a tenir un nivell de vida adequat que els permeti desenvolupar-se plenament com a persones. Les famílies o les persones que els atenen, han d'assegurar-los unes bones condicions de vida, i en el cas de la impossibilitat de cobrir aquestes necessitats, els Estats han de donar ajuts materials i programes de suport, principalment pel que fa a la nutrició, el vestit i l'habitatge. Aquests drets han de ser respectats per sobre de qualsevol situació econòmica per la que travessi el país, donat que no es poden posar en joc ni restar afectats els

drets fonamentals i les necessitats bàsiques dels infants. No hem d'oblidar que les situacions de pobresa patides a la infància, a més dels efectes més immediats a curt i termini, tenen greus repercussions en la vida adulta.

La FEDAIA està convençuda que una millora significativa del benestar de la infància a Catalunya i Espanya passa per repensar l'actual model econòmic i aprofitar l'esforç que s'està fent per sortir de la crisi per a impulsar un nou model que garanteixi la sostenibilitat de les polítiques socials destinades a la infància i les famílies. La prevenció i la protecció no es poden sostenir sobre una política basada en pedaços econòmics, sinó en solvents sistemes socials que protegeixin i donin suport als infants i les seves famílies al llarg de tot el seu cicle vital, i creiem que la proposta que presentem pot ser un bon punt de partida.

Conscients d'aquesta situació, que s'ha anat agreujant en els últims anys, la FEDAIA vol contribuir a la reflexió i a la solució d'aquesta greu realitat, **proposant una prestació per a la criança dels fills enfocada a la prevenció d'aquestes situacions**, i per aquest motiu de **caràcter universal**. Moltes de les famílies que ara es troben en situació de pobresa, ha vingut sobrevinguda com a resultat de la greu crisi econòmica per la que ha travessat Espanya.

FEDAIA presenta una **PROPOSTA DE PRESTACIÓ ECONÒMICA UNIVERSAL PER A LA CRIANÇA (PEUC)**; una **proposta de prestació econòmica universal per fill a càrrec**, que ajudi a fer front a una part significativa del cost de criança dels fills, la qual inclou les despeses pròpies de cura d'un infant (alimentació, vestit, productes d'higiene, lleure, material escolar, activitats extraescolars, incloent-hi aquelles despeses relacionades amb la formació i salut preventiva dels infants no incloses en la provisió pública de serveis). Aquesta prestació pretén ser suficient per cobrir el cost de les necessitats més bàsiques del manteniment dels fills sense perjudici de que la família pugui rebre prestacions per garantir-li una renda mínima.

Realitzem aquesta proposta des d'una posició proactiva, conscients de la seva dificultat, de l'inici d'un procés complex, tot desitjant que contribueixi a obrir un debat constructiu, tant a nivell polític com social. La intenció que persegueix la FEDAIA amb la proposta és poder passar definitivament de l'assistencialisme als processos educatius, modificant la perspectiva que fins ara ha estat majoritària per treballar per l'educació dels infants, donat que la prestació que proposem ja se n'ocuparà de cobrir les necessitats per a la seva criança. La solidesa de la proposta de prestació que incloem en aquest informe està **basada en la defensa dels drets de tots els infants, garantint la seva criança en igualtat d'oportunitats**.

L'informe elaborat té com a fonament el nou enfoc de la despesa social de la UE el qual considera que la despesa en protecció familiar es una inversió social i, per tant, la mesura haurà de ser avaluada en termes de cost/benefici. Aquest informe fa una aproximació dels costos i beneficis a curt termini de la proposta presentada per FEDAIA i s'inicia amb una breu sinopsi de l'estat actual de les polítiques de protecció familiar amb fills a càrrec tot i analitzant la cobertura d'aquestes sobre el cost de criança dels fills, essent aquest el punt de referència per la proposta de PEUC presentada per FEDAIA.

El benestar de la infància s'ha de concebre com una **peça fonamental del desenvolupament social i econòmic del nostre país** i ha de representar **un eix vertebrador de les polítiques públiques**, actuant de forma preventiva i creant un model d'atenció integral que garanteixi la protecció dels drets de tots els nostres infants. No és una casualitat que Catalunya i Espanya es

trobin a la cua d'Europa pel que fa al benestar infantil i que en el cas de Catalunya, inverteixi un 0,9% del seu PIB a la protecció d'infància i família, molt per sota de la mitjana dels països de la Unió Europea.

Intervenir en les primeres etapes del cicle vital, abans que les principals conseqüències de la pobresa cristal·litzin, és una **estratègia eficient per a corregir la desigualtat social i les possibles conseqüències socials que comporta** (deteriorament de la confiança social, conflicte, violència). L'objectiu és prevenir fractures socials en el seu origen, redistribuint recursos en el moment en què aquesta redistribució resulta més rendible.

La proposta de prestació que trobareu en aquest informe pretén oferir una anàlisi de la possibilitat real d'un canvi en la definició de polítiques públiques adreçades a la prevenció de situacions de risc en la infància al nostre país i la garantia de drets. Una proposta que us animem a compartir, ampliar, discutir i a la que adherir-vos.

Barcelona, juliol de 2015

IDEES FORÇA

L'informe sustenta la proposta **PEUC** sota la base de les següents idees força:

- Manca una política de protecció familiar eficient que redistribueixi recursos i disminueixi el nivell de pobresa.
- Espanya dedica a la protecció familiar 321,22€ per habitant i Catalunya 241,73 euros equivalents en poder adquisitiu. S'observa que el nivell de la despesa és, aproximadament, la meitat de la quantitat dedicada en el conjunt dels països de la UE-28.
- La política de protecció familiar amb fills a càrrec té un important aspecte de prevenció de la transmissió intergeneracional de la pobresa.
- El paper més important correspon a les prestacions universals, les quals contribueixen a reduir la pobresa en major proporció que les prestacions subjectes a límit de renda.
- En el nostre país, la major part de les ajudes de protecció familiar són de beneficis fiscals i una part molt petita de prestacions econòmiques, al revés del que fan altres països de la Unió Europea.
- El "raquitisme" de les prestacions familiars es mostra tant en el seu abast com en l'import que reben els beneficiaris. La prestació econòmica per fill a càrrec, -columna vertebral de la política familiar en la majoria de països de la UE-, només arriba a un 13%, aprox., de la població potencialment beneficiària.
- En relació als beneficis fiscals per la protecció a la família, l'Estat no fa un esforç pressupostari suplementari sinó que retorna total o parcialment la quota de la Seguretat Social ingressada.
- En relació a les altres ajudes a les famílies del govern autonòmic, la única mesura desplegada per la Llei 18/2003, de 4 de juliol, d'ajuda a les famílies ha estat una prestació econòmica per maternitat la qual s'atorgava en règim de concurrència competitiva i estava subjecta a límit d'ingressos (quantia de 650 euros) però la Llei de pressupostos de la Generalitat per l'any 2015 suspèn aquesta mesura.
- Altres ajudes a les famílies de les corporacions locals han establert ajudes d'urgència social i suport a les famílies dins dels seus programes de "lluita contra la pobresa i l'exclusió social".

INTRODUCCIÓ

Informes recents subratllen que s'està produint un augment de la pobresa infantil en els països més desenvolupats, la qual està estretament relacionada amb la precarietat laboral, els baixos salaris i la inestabilitat en l'ocupació dels adults. **Sense polítiques socials correctores, el procés de deteriorament de les economies familiars va en augment**, incidint en un increment de les taxes de pobresa infantil i, a la llarga, en una disminució de la natalitat.

La Comissió Europea assenyala que la crisi econòmica ha incrementat les taxes de pobresa i que aquestes impacten particularment en la infància. **En el 2013, en el conjunt de la UE, el 27,6% de famílies amb infants estaven en risc de pobresa comparat amb el 24,5% de la població total.** El mateix procés succeeix al nostre país, on es manifesta amb més intensitat.

La tendència creixent de la pobresa infantil és mol preocupant perquè l'evidència empírica mostra que la pobresa en la infància tendeix a persistir al llarg de la vida de la persona (Ermisch i altres, 2002)¹ i es transmet a les següents generacions. La pobresa que les persones han experimentat en la seva infància, a la llarga es reflecteix en els seus nivells educatius, la qualitat de les seves ocupacions, els seus estats de salut i la seva situació en general. El país perd capital social atesa la menor formació de les persones incrementat bosses de pobresa i disminuint el nivell de benestar de la població.

El **concepte de l'Estat de Benestar**, des dels seus inicis, ha estat sotmès a múltiples reformes amb l'objectiu d'adaptar-lo als canvis tant en les necessitats i estructures socials com en les noves orientacions polítiques e ideològiques. Des de meitat del segle XX i, més concretament, a partir de principis del segle XXI s'està desenvolupant en Europa un canvi en les definicions de les polítiques socials. En la cimera de Lisboa (2000), la UE planteja un funcionament més eficient de l'Estat del Benestar reorientant les prioritats de la despesa social cap a aquells programes que siguin més costos-efectius a llarg termini i puguin tenir un major impacte social alhora que afavoreixen un major creixement econòmic. En definitiva, cal prioritzar els programes socials "pre-redistributius" vers els programes "distributius".

Les noves tendències de la teoria del benestar assenyalen la necessitat d'un canvi en el rol de les polítiques familiars atorgant-les-hi una major centralitat en el conjunt de les polítiques de protecció social. Un dels arguments més utilitzats per defensar la necessitat d'invertir en les polítiques de protecció familiar és el seu caràcter preventiu en contraposició a la naturalesa merament pal·liativa característica d'altres programes socials. **L'efectivitat d'aquestes polítiques és major quan abans es posin en marxa.**

El potencial preventiu dels programes d'atenció infantil permet parlar del "*efecte papallona*" (Chauffat, 2010)² a mesura que nombrosos estudis posen de manifest l'impacte positiu de la inversió en serveis d'atenció infantil. Per exemple (Heckman, 2006)³ compara les taxes de retorn de diferents tipus d'intervenció: pre-escolar, escolar i post-escolar i conclou que el retorn de la inversió realitzada en l'etapa pre-escolar és clarament positiva sense menysprear els resultats obtinguts en la resta d'etapes. En aquest mateix sentit un altre estudi (Karoly & Bigelow, 2005)⁴

---

¹Ermisch P. et al. (2002): Childhood parental behavior and young people's outcomes. ISER working paper, series 2000-12. Institute for Social and Economic Research. ²Chauffat, D, et Boyer, D. (2010): Retombées économiques des politiques d'accueil de la petite enfance. Quelques approches récentes. Politiques Sociales et Familial, nº 99-2010. ³Heckman, J. Et al. (2006): The dollars and cents of investing early: cost-benefit analysis in early care and education. Zero to Three. ⁴Karoly L.A. and Bigelow J.H. (2005): The economics of investing in universal preschool education in California. Santa Monica. RAND Corporation.

en relació a l'educació pre-escolar a Califòrnia conclou que si el 25% dels nens menys afavorits d'aquest Estat es beneficiessin al menys d'un any d'educació pre-escolar s'obtidria aproximadament un guany de dos dòlars per dolar gastat.

Des de una perspectiva a més llarg termini, l'estudi d'Holzer i altres, 2008 estimen que als EEUU els costos associats a la pobresa en la infància⁵ és equivalent a quasi el 4% del PIB.

Com assenyala Esping-Andersen (2002)⁶, el **model de benestar europeu** s'hauria de **sustentar en la definició d'una estratègia completa d'inversions en la infància**, doncs cal considerar que "una bona política de prestacions comença amb la cura dels bebès". Intervenir en les primeres etapes del cicle vital, abans que les principals conseqüències de la pobresa cristal·litzin, és una estratègia eficient per a corregir les desigualtats socials i les possibles conseqüències que comporta (deteriorament de la confiança social, conflicte, violència) (Mari-Klose, P.)⁷. **S'avança, doncs, en el criteri de que els recursos dedicats a la criança dels fills no són una despesa sinó una inversió a llarg termini, ja que d'ells depèn la prosperitat i el benestar futur del país.**

FEDAIA presenta una proposta de prestació econòmica universal per a la criança (PEUC), que ajudi a fer front a una part significativa del cost de criança dels fills, el qual inclou les despeses pròpies de cura d'un infant (alimentació, vestit, productes d'higiene, lleure, material escolar, activitats extraescolars, incloent-hi aquelles despeses relacionades amb la formació i salut preventiva dels infants no incloses en la provisió pública de serveis). Aquesta prestació pretén ser suficient per cobrir el cost de les necessitats més bàsiques del manteniment dels fills sense perjudici de que la família pugui rebre prestacions per garantir-li una renda mínima.

El desplegament de la nova prestació (PEUC) pot realitzar-se en diferents perspectives temporals i admet la coexistència amb altres prestacions econòmiques amb la mateixa finalitat dirigides a col·lectius determinats com, per exemple, convertir les deduccions fiscals de l'impost negatiu⁸ que tenen caràcter de prestació contributiva en una altra de caràcter "no contributiu".

L'estudi té com a fonament el nou enfoc de la despesa social de la UE el qual considera que la despesa en protecció familiar es una inversió social i, per tant, la mesura haurà de ser avaluada en termes de cost/benefici. Aquest informe fa una aproximació dels costos i beneficis a curt termini de la proposta presentada per FEDAIA. L'estudi s'inicia amb una breu sinopsi de l'estat actual de les polítiques de protecció familiar amb fills a càrrec i s'analitza la cobertura d'aquestes sobre el cost de criança dels fills essent aquest el punt de referència per la proposta de FEDAIA.

⁵ Les situacions de pobresa a la infància comporten un risc més alt d'abandonar els estudis i els afectats tenen més dificultats d'inserció laboral i menor mobilitat ascendent, pateixen pitjor salut i tenen més probabilitats de veure's embolicats en problemes amb la policia i el sistema penal.

⁶ Esping-Andersen (2002): A child-centred investment strategy en *Why we need a new welfare State*. New York. Oxford University. ⁷ Mari-Klose, P. (2003). Nous relats per a noves polítiques: el principal repte per lluitar contra la pobresa infantil. Col·lecció Fedaiia.

⁸ Caràcter contributiu significa que la persona ha d'estar afiliada a la Seguretat Social.

1. LA TAXA DE RISC DE POBRESA I LA DESPESA EN PROTECCIÓ FAMILIAR

Les famílies amb fills a càrrec mostren una taxa de pobresa superior a les que no estan en aquesta situació; aquest fenomen és general en tots els països.

La taxa de risc de pobresa o risc d'exclusió social⁹ a Catalunya és del 24,8%, està al nivell de la mitjana dels països de la Unió Europea i es situa 2,5 punts percentuals per sota de la d'Espanya; no obstant això, la xifra de pobresa infantil és molt elevada, quasi una de cada cinc famílies amb fills està en risc de pobresa. *Veure quadre.*

Quadre 1. Taxa de risc de pobresa o risc d'exclusió social. Dades any 2013.

	Total població	1 adult +fills	2 adults +1 fill	2 adults + 2 fills	2 adults + 3 fills
European Union (28 països)	24,5	49,9	19,2	18,7	32,2
European Union (15 països)	23,1	49,7	18,2	17,5	28,8
Espanya	27,3	47,6	25,3	26,4	40,5
Catalunya	24,8	43,3	24,1	22,8	
Alemania	20,3	46,9	14,5	11,0	17,6
França	18,1	45,6	14,1	10,7	25,3
Suècia	16,4	39,0	10,5	7,4	15,3
Font EU.SILC					
Idescat per les dades de Catalunya					

S'observa que Catalunya (segons el quadre 1) té un comportament peculiar en la proporció de la pobresa segons la grandària de la família. Mentre la taxa de pobresa de la població en general està al nivell de la mitjana dels països de la UE, en canvi, aquesta s'accentua en els trams de famílies amb fills a càrrec mostrant una taxa superior a la de la mitjana del país europeu en els trams corresponents en més de quatre punts percentuals, la qual cosa és indicativa de la manca d'una política de protecció familiar eficient que redistribueixi recursos i disminueixi el nivell de pobresa.

1.1. Una aproximació a la despesa en protecció familiar

L'anàlisi de les polítiques de la Unió Europea posa de manifest que la **política de protecció familiar a Espanya és molt minsa, repercutint aquesta insuficiència en les Autonomies tal com es pot veure en el cas de Catalunya**. Tampoc el Govern autonòmic català fa cap esforç significatiu per augmentar el nivell de protecció de les ajudes estatals malgrat està vigent la Llei de Famílies (Llei 18/2003, de 4 de juliol) no es troba, actualment, cap prestació econòmica sota el paraigües d'aquesta Llei.

1.2. Algunes dades macroeconòmiques

La despesa en protecció familiar a Catalunya és de 228 euros per càpita (2012), quantia inferior a la realitzada pel conjunt d'Espanya que és de 303 euros. Tant a nivell estatal com

⁹Indicador de l'estratègia EUROPA 2020.

autonòmic el pes de la política en protecció familiar respecte al total és reduït tal com es mostra en el següent quadre, essent del 5,33% en el primer cas i del 3,96% a Catalunya. *Veure quadre.*

Quadre 2. Despesa en protecció social desglossada per funcions

	ESPANYA			CATALUNYA		
	Import	%	per càpita	Import	%	per càpita
Prestacions de protecció soci	261.169.199	98,11	5.585	42.589.195	98,97	5.681
Malaltia/Assistència sanitària	68.673.490	25,80	1.468	10.875.359	25,27	1.451
Invalidesa	18.804.950	7,06	402	3.216.125	7,47	429
Vellesa	94.685.347	35,57	2.025	15.599.978	36,25	2.081
Supervivència	24.462.275	9,19	523	3.761.227	8,74	502
Família/Fills	14.189.075	5,33	303	1.705.425	3,96	228
Atur	36.645.726	13,77	784	6.342.611	14,74	846
Habitatge	1.524.548	0,57	33	235.600	0,55	31
Exclusió social	2.183.789	0,82	47	852.870	1,98	114
Despeses d'administració	4.955.978	1,86	106	412.559	0,96	55
Altres despeses	87.838	0,03	2	32.781	0,08	4
Total	266.213.015	100	5.692	43.034.535	100	5.847
Unitats: Milers d'euros.						
Font: Idescat.						
Dades 2012						

El poc pes de l'esforç pressupostari en la política de protecció familiar a Catalunya es mostra en que només s'hi aplica un 0,9% del PIB català en comparació al 2,2% de la mitjana del països de la Unió Europea. *Veure quadre.*

Quadre 3. Despesa en protecció social en relació al PIB (%)

	208	2009	2010	2011	2012
Unió Europea (28 països)	2,1	2,3	2,3	2,2	2,2
Unió Europea (15 països)	2,1	2,3	2,3	2,3	2,3
Espanya	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4
CATALUNYA	1,0	1,1	1,1	1,0	0,9
Alemanya	2,8	3,2	3,2	3,1	3,2
França	2,6	2,6	2,5	2,5	2,6
Suècia	3,0	3,2	3,1	3,1	3,2
Font: Eurostat					

Un altra perspectiva de l'escàs pes de la política espanyola i catalana en protecció familiar en relació a altres països del nostre entorn es manifesta en la comparació de la despesa per habitant. **Espanya dedica a la protecció familiar 321,22€ per habitant i Catalunya 241,73 euros**

equivalents en poder adquisitiu¹⁰. S'observa que el nivell de la despesa és, aproximadament, la meitat de la quantitat dedicada en el conjunt dels països de la UE-28 i molt per sota de països com Alemanya (1.043,54€), França (723,95€) i Suècia (993,97€). Aquests resultats posen de manifest que **la política espanyola i catalana de protecció familiar són de baixa intensitat en el marc de la Unió Europea.** *Veure quadre.*

Quadre 4. Despesa protecció familiar per habitant (en euros equivalents segons poder adquisitiu)

	2008	2009	2010	2011	2012
Unió Europea_28	525,11	538,21	557,79	559,89	568,19
Unió Europea_15	593,25	604,76	624,56	626,73	639,19
Espanya	338,87	352,99	349,64	321,91	321,22
Catalunya (*)	262	269	262	245	228
Alemanya	828,47	862,25	957,69	991,18	1.043,54
França	697,37	675,15	685,06	695,51	723,95
Suècia	925,53	902,55	922,62	954,99	993,97

Font: SEEPROS_2013

(*)La despesa a Catalunya és en preus constants. No corregida per l'índex de poder adquisitiu

2. PANORÀMICA DE LA PROTECCIÓ FAMILIAR AMB FILLS A CÀRREC: PRESTACIONS ECONÒMIQUES VERSUS BENEFICIS FISCALS

La política de protecció familiar amb fills a càrrec té un important aspecte de prevenció de la transmissió intergeneracional de la pobresa. Les polítiques que s'apliquen han de ser cost/efectives per tal que a llarg termini els costos associats a la pobresa en la infància sigui mínim i les noves generacions permetin un superior creixement econòmic.

Les ajudes familiars es poden instrumentar a través de prestacions econòmiques, provisió pública de serveis i beneficis fiscals. Tal com diu Olga Cantó¹¹, **la política més efectiva són les prestacions econòmiques i**, dintre d'aquestes, el paper més important correspon **a les prestacions universals** les quals contribueixen a reduir la pobresa en major proporció que les prestacions subjectes a límit de renda. A més a més, la política de provisió de serveis públics per a la primera infància té un important impacte en la prevenció de la pobresa (Forster, M. & Verbist, G.)¹² incidint en una millor educació en l'etapa pre-escolar i possibilitant la conciliació de la vida laboral i familiar.

Un repàs de les polítiques de protecció familiar en els països de la Unió Europea evidencia que malgrat no hi ha una estructura comuna de prestacions i beneficis fiscals, la major part dels països més desenvolupats basen la seva política en una ampla base de prestacions econòmiques generalment de caràcter universal i un petit reducte de beneficis fiscals. En canvi, **en el nostre país és al revés, la major part de les ajudes de protecció familiar són de beneficis**

¹⁰La despesa d'Eurostat està corregida per l'índex de poder adquisitiu de compra; per l'any 2012, a Espanya li corresponia 0,9432 i s'aplica el mateix índex per estimar la despesa de Catalunya en euros equivalents del poder de compra. ¹¹Cantó, O. (2014): El papel de las políticas públicas en la lucha contra la pobreza infantil a Revista Panorama Social, nº 20, segundo semestre; pg. 93 i següents. ¹²Forster, M.& Verbist, G. (2014): Prestaciones familiares, distribución de la renta y pobreza: el impacto de las transferencias para niños pequeños en 23 países europeos a Panorama Social, nº 20, segundo semestre, 2014.

fiscals i una part molt petita de prestacions econòmiques. A continuació es fa un breu repàs de les polítiques de protecció familiar al nostre país.

2.1. Prestacions econòmiques a les famílies

No és pot dir que hi hagi una política de prestacions econòmiques per fill a càrrec perquè **només hi ha “una” prestació periòdica per fill a càrrec** complementada amb una minsa política de premis a la natalitat i una prestació “no econòmica” d'excedència per maternitat.

Les dues primeres prestacions són de caràcter no contributiu i la darrera de caràcter contributiu; és a dir, les dues primeres són finançades per l'Estat mentre que la prestació per excedència de maternitat és de caràcter contributiu i, per tant, només es beneficien les mares/pares que treballin i estiguin dintre del regim de la Seguretat Social o Mutualitat alternativa, la qual cosa fa que expulsi del seu àmbit de protecció a les dones que no estan dintre del mercat laboral i que, per regla general són les més necessitades.

El “raquitisme” de les prestacions familiars es mostra tant en el seu abast com en l'import que reben els beneficiaris. La prestació econòmica per fill a càrrec,- columna vertebral de la política familiar en la majoria de països de la UE-, només arriba a un 13%, aprox., de la població potencialment beneficiària (infants menors de 18 anys) atès que queda limitada a les famílies amb rendes baixes menys de 11.547,96 euros¹³ anuals, la qual cosa equival a una mica menys de l'import de 1 vegada l'IRSC¹⁴ per unitat de consum¹⁵. D'altra banda, la quantia de la prestació econòmica per fill a càrrec no arriba ni a 1 euro al dia (24,25 euros al mes).

L'excepció és per fills discapacitats amb unes quanties que varien en funció del grau de discapacitat¹⁶ (1.000€, 4.402€ o 6.604€ anuals) i no estan subjectes al llindar d'ingressos. Veure quadre.

La política de protecció a la primera infància (0 a 3 anys) es de molt baixa intensitat perquè, a més a més de ser una prestació contributiva, la Seguretat social no atorga cap prestació econòmica que ajudi a la família en el sobrecost (*potitos*, bolquers, productes d'higiene, guarderia, etc.) que representa la cria de l'infant en aquest període. Si la mare gaudeix d'una baixa laboral per maternitat¹⁷ per fill menor de tres anys, l'únic benefici és el manteniment de la cotització a la Seguretat Social durant un període de 3 anys com a màxim per cada fill. Si la mare treballa, el benefici serà una deducció fiscal en l'IRPF de 100 euros al mes com a màxim, els quals podrà cobrar-los de forma anticipada sempre que cotitzi a la Seguretat Social per un mínim de 15 dies al mes.

Quan als “premis per natalitat” tenen un abast molt limitat atès que només són per a famílies quan esdevenen “nombrosa”¹⁸, família monoparental, mare amb discapacitat i per part o adopció múltiple. A més del reduït nombre de famílies amb aquestes característiques se li afegeix la condició del llindar d'ingressos de la unitat familiar¹⁹ la qual cosa encara rebaixa més el nombre de beneficiaris. Veure quadre.

¹³ El llindar d'ingressos global augmenta amb el nombre de fills però la renda per càpita continua essent inferior a 1 vegada l'IRSC. L'excepció és per famílies amb fills discapacitats a les quals se'ls hi eximeix del límit d'ingressos.

¹⁴ Import anual IRSC, any 2015, és de 7.967,73 euros.

¹⁵ S'aplica l'escala modificada de la OCDE per obtenir els ingressos per unitat de consum.

¹⁶ Grau entre el 33% i el 65%, grau major del 65% i grau major del 75%.

¹⁷ Benefici reconegut en l'Estatut dels treballadors.

¹⁸ A partir del naixement del tercer fill.

¹⁹ Els mateixos que per fill a càrrec.

Quadre 5. Prestacions econòmiques per fill a càrrec

	PRESTACIONS ECONÒMIQUES	
	Limit ingressos anuals	Quantia econòmica (€ any)
Fills sense discapacitat		
Per cada fill < 18 anys	Renda < 11.547,96 i s'incrementa amb el nº de fills (1)	291,00
Per família nombrosa		
Per 3 fills < 18 anys	Renda < 17.380,89 i per cada fill més es suma 2.815€	291,00
Per fill amb discapacitat		
Per fill discapacitat < 18 anys. Grau > 33%	No límit	1.000,00
Per fill discapacitat > 18 anys. Grau minusvalia > 65%	No límit	4.402,80
Per fill discapacitat > 18 anys. Grau minusvalia > 75% (tercera persona)	No límit	6.604,80
Per naixement/adopció en famílies nombroses, monoparentals o mares amb discapacitat superior al 65%		
Per cada naixement/adopció (pagament únic)	Renda < 11.547,96 i s'incrementa amb el nº de fills (1)	1.000,00
Per part o adopció múltiple	Renda < 11.547,96 i s'incrementa amb el nº de fills (1)	2 fills = 4 * SMI; 3 fills = 8 * SMI; 4 i mes = 12 * SMI
(1) Amb el 2º fill, el límit de renda = 11.547,96 + 15%.		
Amb el tercer fill, el límit = 17.380,39 i, a partir del 4º fill, el límit anterior + 2.815,14€.		

La comparació de la quantia dels 24,25€ mensuals de la prestació econòmica per fill a càrrec en relació a la d'altres països de la UE, per exemple, Alemanya, França i Suècia posa de manifest **la baixa intensitat de la prestació del nostre país, la qual és inferior, en més de cinc vegades a la de qualsevol d'aquest país** amb l'agreujant que no és una prestació universal en contrast a la situació dels altres països. *Veure quadre 6.*

Quadre 6. Prestacions econòmiques per fill a càrrec en varis països de la UE.

	Prestació per fill a càrrec (euros al mes)			
	Espanya	Alemanya	França	Suècia
	Límit ingressos			
	Límit ingressos	Universal	Universal	Universal
Primer fill	24,25	184	0	114
Segon fill	24,25	184	129	130
Tercer fill	24,25	190	295	180
Quart fill	24,25	215	295	289
Cinquè fill	24,25	215	295	425

Font: MISSOC

La despesa en serveis per a nens en edat preescolar és bastant dispar entre els països i bastant difícil de mesurar. Freqüentment, els serveis per aquesta franja d'edat no són de titularitat pública sinó privada (amb o sense ànim de lucre) i l'Estat intervé concedint ajuts econòmics puntuals a les famílies o, en altres casos, l'ajut es concreta en una deducció fiscal. Així doncs, la despesa en provisió de serveis per a la primera infància queda diluïda en prestacions econòmiques i beneficis fiscals als progenitors. Aquest és el cas d'Espanya i Catalunya on els escassos ajuts a la primera infància es fan a través de deduccions i desgravacions fiscals. D'altra banda, també, estan exclosos del sistema públic un conjunt de bens i serveis que són necessaris per l'adequat desenvolupament dels infants i que, sovint, no tenen cap tipus de benefici públic com és la sanitat preventiva (ortodòncies, teràpies, ulleres, aparells auditius, etc.) o material i activitats extraescolars (llibres, ordinadors, colònies, etc.) existint només, alguns ajuts puntuals per a famílies amb pocs recursos econòmics.

2.2. Beneficis fiscals per la protecció a la família

La legislació fiscal espanyola articula una sèrie de mecanismes per reduir la quantia de l'IRPF que ha de pagar el contribuent entre les quals hi ha deduccions específiques per a les famílies amb fills. En un primer grup es troben les desgravacions fiscals pel "Mínim personal i familiar", les quals inclouen un "plus per fill menor de 3 anys" i un altre per "fill discapacitat". En un segon bloc hi trobem les deduccions fiscals que permeten deduir-se un percentatge d'aquelles despeses autoritzades per la Llei fins al límit de la quota diferencial i, en un tercer grup, hi trobem les deduccions fiscals de "impost negatiu" que es diferencien del grup anterior perquè es poden deduir en la seva totalitat malgrat la persona no tingui quota de l'IRPF suficient per compensar la deducció. Les deduccions de l'impost negatiu són: per fills menors de 3 anys si la mare treballa, per família nombrosa i per fill discapacitat.

Les deduccions fiscals d'impost negatiu són prestacions econòmiques encobertes atès que la seva finalitat és ajudar a les persones que tenen una càrrega familiar superior al de la resta de persones. *La novetat no és que sigui un ajut a les famílies necessitades sinó fer-ho a través de l'IRPF ja que té més semblances a una prestació econòmica que a una deducció fiscal.* Aquesta "deducció" es pot²⁰ cobrar anticipadament (mensualment) sempre que compleixi les condicions per ser beneficiari les quals tenen connotacions de "prestació contributiva" atès que està condicionat a que la persona sigui cotitzant de la Seguretat Social²¹ per un període mínim de temps (15 dies al mes).

L'import màxim d'aquesta deducció per l'any 2015 és de 100 euros al mes (1.200 euros a l'any) però està condicionat a que la quota total²² meritada a la Seguretat Social sigui igual o superior a aquest import. En definitiva, **l'Estat no fa un esforç pressupostari suplementari sinó que retorna total o parcialment la quota de la Seguretat Social ingressada.**

El fet de que per poder acollir-se a les deduccions fiscals d'impost negatiu la persona beneficiària ha d'estar treballant, exclou a aquelles persones que estan fora del mercat laboral i no cobren cap prestació o són beneficiaris de prestacions assistencials (ajuda familiar, renda activa d'inserció, PIRMI, etc) i, també, aquelles altres amb contractes precaris (jornades a temps parcial de baixa intensitat, contractes temporals de curta durada, etc).

Des de l'exercici 2010²³ les Autonomies tenen competències per aplicar en el tram autonòmic quanties del Mínim personal i familiar i deduccions fiscals diferents de les previstes en el tram general de l'IRPF. No obstant això, poques Autonomies (CA Madrid, Cantàbria i CA Castilla La Mancha) han optat per regular unes quanties superiors a les establerts en el tram general. Catalunya aplica les mateixes quanties de Mínim personal i familiar que les definides en el tram estatal de l'IRPF.

Així mateix, algunes CCAA han fet ús de la potestat d'aplicar deduccions fiscals pròpies. La major part d'aquestes estan destinades a subvencionar les despeses en guarderies i pel naixement/adopció/tutela/acolliment d'un fill. Catalunya té una deducció fiscal pel naixement, adopció, acolliment o tutela d'un fill de 200 euros, la qual s'incrementa si el part, adopció o acolliment és múltiple.

El conjunt de les desgravacions i deduccions fiscals es pot veure en el quadre següent on es descriuen les del 2014 i 2015 atès que la Llei 26/2014, de 27 de novembre (BOE de 28) va introduir modificacions en la Llei 38/2006, de 28 de novembre de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) incloent-hi les noves deduccions en la modalitat de l'impost negatiu i incrementa les quanties de la desgravació per Mínim personal i familiar.

---

²⁰ La persona pot escollir entre deduir-se la prestació en la seva totalitat en la declaració de l'IRPF o cobrar-la anticipadament.

²¹ Cotitzant de la Seguretat Social (autònom o per compte aliena) o qualsevol Mutualitats de protecció Social (MUFACE, etc) o pensionista de la Seguretat Social.

²² No es computa les bonificacions en la quota .

²³ Art. 46.1 de la Llei 22/2009, de 18 de desembre.

Quadre 7. Beneficis fiscals a les famílies amb fills en l'IRPF.

	IRPF			
	2014		2015	
	Mínim personal i familiar (per fill)	Deducció en la quota	Mínim personal i familiar (per fill)	Deducció en la quota
Fills sense discapacitat				
Pel primer fill <25 anys	% gravàmen*1.836		% gravàmen*2.400	
Pel segon fill <25 anys	% gravàmen*2.040		% gravàmen*2.700	
Pel tercer fill <25 anys	% gravàmen*3.672		% gravàmen*4.000	
Pel quart i següents fills <25 anys	% gravàmen*4.182		% gravàmen*4.500	
Per fills menors de 3 anys				
Per fill menor de 3 anys (a més de la deducció general)	% gravàmen*2.244		% gravàmen*2.800	
Deducció per maternitat (de 0 a 3 anys) per mares que treballen		Fins 1.200 per fill		Fins 1.200 per fill
Per família nombrosa				
Import per ser família nombrosa				Fins 1.200 pel fet.
Import per ser família nombrosa categoria especial				Fins 2.400 pel fet
Per fill amb discapacitat				
Per fill discapacitat. Grau discapacitat del 33% al 65%	% gravàmen*2316		% gravàmen*3000	
Per fill discapacitat.Grau discapacitat entre 65 i 75% + ajuda tercera persona (1)	% gravàmen*4632		% gravàmen*6000	
Per fill discapacitat.Grau discapacitat >65% (1)	% gravàmen*9354		% gravàmen*12000	
Per fill discapacitat.				Fins 1.200 per fill

(1) Inclou despesa d'assistència fins 2.316€ en el 2014 i 3.000€ en el 2015 que s'han de justificar.

La política de beneficis fiscals és regressiva tal com ho sostenen diversos autors (Cantó, O., Forster ²⁴, entre d'altres) i tal com s'ha posat de manifest en la descripció realitzada en aquest apartat. Les persones més necessitades són les que menys es beneficien dels beneficis fiscals, per exemple, una persona amb renda baixa por perdre (total o parcialment) la deducció per guarderia si la seva quota de l'IRPF és massa petita per compensar l'import que es pot deduir. La regressivitat encara és més visible quan la persona no cotitza per IRPF ja que està excloua de tot tipus de beneficis fiscals; aquest és el cas de les persones que cobren subsidis assistencials (ajuda familiar, RAI, Prepara, Activa, PIRMI, entre d'altres). Les deduccions de l'impost negatiu també son regressives perquè exclouen a les persones que no estiguin en el mercat laboral atès que es condició imprescindible ser cotitzant de la Seguretat Social o Mutualitat alternativa. Per exemple, una mare amb un fill menor de tres anys no tindrà dret a aquesta deducció si no treballa, la qual cosa va en contra dels objectius d'una política de protecció familiar.

²⁴ Op. Cit.

2.3. Altres ajuts a les famílies: del Govern Autonòmic i de les Corporacions Locals

Les Autonomies poden ampliar i millorar la política de protecció familiar definida a nivell nacional a través de Lleis pròpies. **La Generalitat de Catalunya va desplegar la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de ajuda a les famílies.** En l'exposició de motius de la Llei diu "els poders públics estan obligats a garantir la igualtat d'oportunitats i a protegir a les famílies amb fills a càrrec, per lluitar contra la marginació crònica i el perill d'exclusió social i per facilitar l'exercici d'una maternitat i una paternitat responsable".

La única mesura desplegada per aquesta Llei ha estat una prestació econòmica per maternitat la qual s'atorgava en règim de concurrència competitiva i estava subjecta a límit d'ingressos²⁵. La quantia de l'ajuda era de 650 euros i el pressupost de la Generalitat de 5 M€. Però la Llei de pressupostos de la Generalitat per l'any 2015 suspèn aquesta mesura fent que en l'any 2015 la Llei catalana no contempli cap prestació familiar.

Les beques de menjador i transport escolar son ajuts que estan "a cavall" entre mesures de protecció familiar i lluita contra la pobresa atès que els beneficiaris són els fills de famílies "pobres". En el cas hipotètic que les famílies estiguessin protegides per prestacions que els hi garantissin una renda mínima com per exemple podria ser una Renda garantida de ciutadania²⁶ aleshores les famílies podrien fer front a les despeses dels seus fills i deixarien de ser públic-objectiu d'aquestes prestacions. La gestió de les beques de menjador i transport escolar és competència de les Autonomies les quals fixen els criteris de distribució²⁷ però la Generalitat delega la seva gestió als Consells Comarcals excepte a Barcelona que ho fa al Consorci de Serveis Socials.

Davant la crisi econòmica les **Corporacions Locals han establert ajudes d'urgència social i suport a les famílies dintre dels seus programes de "lluita contra la pobresa i l'exclusió fiscal" (ajuts per aliments, guarderies, material escolar, activitats extraescolars, etc.)**. Aquestes prestacions són un "mix" entre cobrir les necessitats preemptòries de les famílies i les necessitats pròpies de cura dels infants. Cada Corporació aplica els seus propis criteris de distribució dels ajuts fent que no es garanteixi ni l'equitat entre els beneficiaris, ni entre els territoris. Els municipis grans tenen una major capacitat d'aplicar recursos per lluitar contra la pobresa.

La prestació municipal "estrella" és la de l'Ajuntament de Barcelona²⁸ que ha creat una prestació econòmica de 100 euros mensuals durant l'any 2015, amb un màxim de 1.200 euros per infant a l'any²⁹. Els destinataris son els infants menors de 16 anys empadronats a Barcelona que viuen en unitats familiars amb rendes inferiors al llindar de la pobresa. L'objectiu d'aquest ajut és cobrir necessitats bàsiques d'alimentació, higiene i material escolar.

²⁵ Per determinar el límit d'ingressos s'aplica una complexa fórmula en la qual es compta tots els membres de la família.

²⁶ En el Parlament de Catalunya s'està tramitant una ILP sobre aquest tipus de prestació.

²⁷ El departament d'Ensenyament fixa el preu màxim de la prestació i es paga directament al centre escolar.

²⁸ L'Ajuntament de Barcelona, a través l'Institut Municipal de Serveis Socials, destinarà 9,2 milions d'euros per a la creació d'un fons destinat a la concessió d'ajuts a 7.500 infants.

²⁹ El límit d'edat en les prestacions econòmiques és de 18 anys, les de l'Ajuntament de Barcelona fins els 16 anys i l'edat pels beneficis fiscals fins 18 anys sempre que no tinguin ingressos superiors al salari mínim interprofessional.

Tant la distribució de les beques menjador i transport escolar com la dels ajuts de lluita contra la pobresa creen molta burocràcia i “estigmatitza” a les famílies. La seva assignació es fa en règim de concurrència competitiva a on les famílies han de demostrar que són “pobres”. A més a més, els requisits exigits per participar en el concurs de les subvencions són freqüentment absurds i redundants, atès que se’ls exigeix un tipus de documentació que freqüentment no disposen -per exemple la declaració de l’IRPF- o els hi demanen papers que ja han entregat en múltiples ocasions per no citar l’informe social que han d’aportar per certificar que són famílies vulnerables.

El finançament del programa de beques de menjador i transport escolar prové d’un conveni subscrit entre Administració Central i Generalitat al qual aquesta el complementa amb recursos propis³⁰. Mentre que el finançament del programes de lluita contra la pobresa i exclusió socials són finançats entre la Generalitat i les Corporacions Locals a través dels convenis³¹ subscrits entre els dos estaments.

3. L’impacte econòmic dels ajuts familiars en el cost de criança dels fills

---

Un dels objectius previs a la proposta d’una “prestació econòmica per fill a càrrec” és contrastar quin és l’impacte dels actuals ajuts a la família sobre el cost de manteniment dels fills. Es distingeix entre la prestació econòmica per fill a càrrec i els beneficis fiscals en l’IRPF (estatal i autonòmics).

En primer lloc, es fa una breu descripció de l’estimació del cost de criança dels fills i, en segon lloc, es calcula el benefici que representa per a la família l’import de la prestació econòmica i els beneficis fiscals segons diferents escenaris de renda familiar i situacions de les persones beneficiàries.

3.1. El cost de criança dels fills

S’estima el cost de criança dels fills a través d’una mostra de centres residencials d’atenció a la infància (CRAE) associats a FEDAIA i el resultat es contrasta amb altres estudis similars. S’associa el cost de manteniment d’un infant en un CRAE amb el cost dels progenitors de criar els fills. El cost de criança d’un fill, segons l’estudi, és de 5.137 euros a l’any (428,12 euros mes).

Els resultats mostren que la partida majoritària correspon a les despeses de manutenció (menjar, vestir, higiene personal), al qual representa el 40,83% del cost total; en segon lloc (21,49%) estan les activitats extraescolars que inclouen les colònies, sortides escolars, despesa de caps de setmana i diners de butxaca. La tercera partida (21,34%) són les despeses escolars que inclouen el menjador i transport escolar i les quotes de les escoles concertades. En quarta posició es troba la salut preventiva no coberta per la Seguretat Social (9,97%) la qual inclou teràpies, dentista, farmàcia, entre d’altres i, finalment, el material didàctic (6,44%) inclou llibres i altre material.

---

³⁰ El conveni entre Generalitat i Estat per aquest concepte és de 45 milions d’euros en 2014 i 2015 als quals la Generalitat afegeix 10 milions d’euros. En 2014 es varen gestionar 33.000 beques menjadors i 14.000 més per necessitats específiques de suport educatiu.

³¹ A raó de dues tercers parts i una tercera part d’acord amb el criteri de distribució del convenis entre la Generalitat i les Administracions Locals recollits en la Llei de Serveis Socials. Pel 2015 s’estima un pressupost de 10M€ per programes d’urgència social per les famílies.

A més d'estimar el cost de manteniment per fill, s'estima el cost en situacions especials ateses les circumstàncies personal de l'infant o les circumstàncies familiars. Així doncs, el cost d'un fill menor de 3 anys té un sobrecost de 3.178€ any segons es dedueix de l'estudi dels CRAE. El cost d'un fill en una família monoparental té un sobrecost del 10% segon dades d'altres estudis consultats. El cost de mantenir un fill discapacitat és més elevat pels serveis especialitzats i el temps de dedicació que requereix la persona. En aquest darrer cas³² s'estima el sobrecost en funció de la despesa deduïble³³ que reconeix l'Administració a aquestes a través del Mínim personal i familiar. *Veure quadre.*

Quadre 8. Cost de criança dels fill (euros mes)

	Cost anual (€)
Cost fill	5.137
Cost fill menor 3 anys	8.315
Cost fill en família monoparental	5.651
Fill discapacitat, Grau 33-65% (*)	9.337
Fill discapacitat, Grau 33-65% + ajuda tercera persona (*)	10.387
Fill discapacitat, Grau > 65% (*)	15.337
Font: FEDAIA	

Per tal de validar la xifra estimada de cost de manteniment d'un infant en un CRAE es compara amb els estudis de la *Child Poverty Action Group*, la *Joseph Rountree Foundation* i el del *Centre for Economics and Business Research* realitzats al Regne Unit³⁴ i el de la *Confederación española de amas de casa, consumidoras y usuarios* (CEACCU) i s'observa que no hi ha una gran disparitat entre el resultat dels estudis citats i el de FEDAIA . Per tant, es conclou que la xifra estimada del cost de criança dels fills de 428,12€ mes (5.137€ any) és suficientment representativa de la realitat.

³² No s'han trobat estudis específics d'aquests casos concrets.

³³ Aquest sobrecost s'ha de prendre amb cautela entenent que aquesta quantia és la mínima però que la realitat pot ser superior.

³⁴ Estudis realitzats l'any 2014.

3.2. L'impacte de les ajudes familiars en el cost de criança dels fills

L'estimació de l'impacte del conjunt de les ajudes familiars per fill a càrrec (prestacions econòmiques + beneficis fiscals) sobre el cost de manteniment dels fills es realitza a través de la confecció de diferents escenaris contemplant les diverses circumstàncies personals i familiars (en general, fill menor de 3 anys si la mare treballa, família nombrosa i famílies amb fill discapacitat).

Tal com ja s'havia posat de manifest no hi ha una "veritable" política de protecció familiar basada en prestacions econòmiques a les famílies amb fill a càrrec. La única prestació econòmica periòdica (24,25 euros al mes) no arriba a finançar ni un 6% del cost de criança dels fills. El finançament encara és més reduït en el cas d'un infant menor de tres anys atès que el cost de criança és major essent la cobertura d'un 3,5%, aproximadament.

En el cas de les famílies amb fills discapacitats, la cobertura de la prestació econòmica és una mica superior a la de la població en general atès el major import d'aquestes oscil·lant entre el 5% i el 10% del cost de criança dels fills.

Els beneficis fiscals venen a complementar les ajudes de protecció familiar econòmiques però tampoc arriben a cobrir la meitat del cost de manteniment de l'infant; a dures penes financen un 10% del cost. Aquest aspecte millora si contemplem les deduccions d'impost negatiu els quals la cobertura s'eleva fins el 28% del cost de criança del fill. Percentatges similars per la resta de deduccions fiscals d'impost negatiu. per exemple, per mares treballadores amb infants menors de 3 anys, Social (prestacions d'atur o pensionistes) no tenen dret a les deduccions fiscals ni tampoc a les de l'impost negatiu perquè és requisit imprescindible que, al menys, un dels progenitor treballi. En aquest casos en lloc de protecció s'hauria de parlar de "desprotecció" atès que els beneficis fiscal són "zero" per aquest col·lectiu.

En resum, si considerem el conjunt dels ajuts a les famílies (prestacions econòmiques + beneficis fiscals) s'observa **que la cobertura per regla general és de, entre el 10 i el 16% del cost de manteniment del fill i es situa al voltant del 30% si la persona és beneficiària d'una deducció fiscal de l'impost negatiu.** En el cas de famílies amb fills discapacitats, la cobertura oscil·la entre el 35 i el 43% del cost de criança dels fills.

Cal subratllar la "desprotecció" de les famílies que no treballen, només reben prestacions assistencials o tenen salaris molt baixos, els quals no tenen accés als beneficis fiscals o tenen un accés molt restringit. **En definitiva, els ajuts de protecció familiar amb fills a càrrec penalitza als que menys tenen, la qual cosa és una contradicció amb l'esperit de la política de protecció familiar.**

4. PROPOSTA D'UNA PRESTACIÓ ECONÒMICA UNIVERSAL PER A LA CRIANÇA (PEUC)

Atesa la baixa cobertura de l'actual a prestació econòmica per fill a càrrec, FEDAIA proposa una **Prestació Econòmica Universal per a la Criança³⁵ (PEUC) dels fills** de 2.500 € any per fill (208'33€ mes.) i que correspongui, aproximadament, al 50% del cost de la criança dels fills.

³⁵ La prestació econòmica no suposaria cap modificació dels beneficis fiscals vigents.

Aquesta prestació pretén ser suficient per cobrir les necessitats més bàsiques del cost de manteniment dels fills fent que la família pugui fer-se carrer del menjador i transport escolar i que no hagi de demanar ajudes d'urgència social. Aquesta proposta es fa en el context de que la família té assegurada una renda mínima be sigui a través de la seva participació en el mercat laboral, be sigui a través d'una prestació que contempli la cobertura de les necessitats bàsiques de la família com podria ser la Renda garantida de ciutadania³⁶. En definitiva, les prestacions a les famílies per fill a càrrec estan deslligades de les prestacions relacionades amb la lluita contra la pobresa de les famílies.

El desplegament de la nova prestació **PEUC** pot realitzar-se en diferents espais temporals, desenvolupant-se de forma progressiva i amb terminis predeterminats fins a arribar a la seva universalització. En un primer període de dos anys només hi accedirien les famílies amb ingressos per sota de l'IRSC; els dos següents les famílies amb ingressos inferiors al doble de l'IRSC; i a partir del cinquè tindria caràcter universal. D'altre banda, en el seu desenvolupament, la PEUC admet modalitats diverses transitòries, com la que incloem en l'informe, de convertir les deduccions fiscals de l'impost negatiu" en una prestació econòmica "no contributiva"³⁷ i compatibilitzar-la amb la PEUC.

A continuació, estimen els costos i beneficis de de la proposta PEUC. Es calcula el cost total de la prestació PEUC i el cost net resultant de deduir els beneficis derivats dels estalvis de les ajudes que compacta i compensa (prestació econòmica de la Seguretat Social) i els retorns a través d'impostos del major consum i renda de les persones beneficiaries, presentant els indicadors més significatius de la proposta PEUC.

4.1. ESTIMACIÓ COSTOS/BENEFICIS DE LA NOVA PRESTACIÓ PEUC

S'estima que el cost de la PEUC seria de 3.416,22 milions d'euros als quals a la qual se li afegiria l'import de la gestió econòmica, un 4% aproximadament, resultant 3.552,86 milions d'euros. L'abast de la prestació **s'estendria a 1.366.488 infants, de 0 a 18 anys.**

	Població	Quantia (€ any)	Cost (€ any)
Població de 0 a 18 anys	1.366.488	2.500	3.416.220.000
TOTAL PRESTACIONS (euros)			3.416.220.000
Cost gestió prestacions			136.648.800
COST TOTAL PRESTACIONS (euros)			3.552.868.800

³⁶ ILP presentada en el Parlament de Catalunya que té com objectiu assegurar uns ingressos mínims a la família.

³⁷ Caràcter contributiu significa que la persona ha d'estar afiliada a la Seguretat Social o Mutualitat (Muface, etc). No contributiu que no requereix aquest requisit.

Els beneficis inclouen dos conceptes: els retorns a l'Administració via impostos (IVA e IRPF) derivats l'increment de la capacitat adquisitiva de les persones beneficiaries³⁸ per la prestació econòmica i, els estalvis que suposaria la compensació de la prestació econòmica de la Seguretat Social i els estalvis de deixar sense efecte les beques de menjador i transport escolar així com les ajudes d'urgència social incloent la despesa en burocràcia³⁹ que representa la gestió en règim de concurrència competitiva d'aquestes ajudes.

En el context de l'estudi s'estima que l'increment d'impostos derivats de l'augment de la capacitat adquisitiva dels beneficiaris de la nova prestació s'imputaria en la seva totalitat a Catalunya. El retorn per l'Administració és el resultat d'aplicar el tipus efectiu de gravamen⁴⁰ de cada un dels impostos a l'increment de renda.

Els beneficis de la prestació de la PEUC seria de 1.137,46 milions d'euros tal com es pot veure en el quadre següent.

Beneficis	Import	Subtotal
Per retorns via impostos		990.703.800
Estalvis per compactació ajudes		146.758.195
Prestació econòmica Seguretat social	65.138.195	
Ajudes Corporacions Locals	19.200.000	
Beques menjador i transport	55.000.000	
Per estalvi burocràcia	7.420.000	
TOTAL BENEFICIS (euros)		1.137.461.995

El cost net de la implantació de la PEUC seria de 2.410,80 milions euros, aproximadament.

COST NET	
	Import (€ any)
Cost total PEUC	3.552.868.800
Menys retorns i estalvi per compactació ajudes	1.137.461.995
COST NET PRESTACIÓ (euros)	2.415.406.805

³⁸ L'increment de l'IRPF només afectaria a les persones mb renda mitjana-alta.

³⁹ No s'ha trobat cap estudi específic del cost de la burocràcia que representa la gestió d'aquests ajuts per la qual cosa, s'ha estimat en un 10% de la quantia total d'aquest ajuts.

⁴⁰ D'acord amb la Memòria anual de recaptació tributària any 2013 de l'IGAE, el tipus efectiu de gravamen de l'IRPF és del 12,7% i el del IVA del 15,8%. http://www.agenciatributaria.es/static_files/AEAT/Estudios/Estadisticas/Informes_Estadisticos/Informes_mensuales_recaudacion_tributaria/2015/IMR_15_05.pdf.

4.1.1. Impacte de la PEUC en la política de protecció familiar

1. **La despesa per habitant de la PEUC és de 477,93 euros.** Això significaria incrementar en 457,83€ per habitant l'import actual de la despesa en prestacions familiars. Aquesta nova prestació suposaria apropar la despesa en protecció familiar a Catalunya a la mitjana del països europeus (EU-28) malgrat encara no s'arribaria al nivell d'altres països com Alemanya o Suècia.
2. **La PEUC suposaria una despesa del 1,70% sobre el PIB** de Catalunya i ens situaria en el 1,78% del PIB⁴¹ encara que per sota de la mitjana europea, 2,2% del PIB.
3. El conjunt dels retorns estimats sobre el cost total de la PEUC és del 32%.
4. La implantació de la PEUC respectant els beneficis fiscals actuals compliria l'objectiu de cobrir com a mínim el 50% del cost de criança d'aquests.

Resum dels indicadors

Indicadors PEUC		
Despesa PEUC/habitant (en euros any)		477,93
Despesa PEUC/PIB (%)		1,78%
Retorns i estalvis/ Cost PEUC (%)		32,02%

4.2. Modalitat transitòria en la implementació de la PEUC. Estimació costos i beneficis de la conversió en prestació econòmica de les deduccions fiscals de l'“impost negatiu” i PEUC per la franja de famílies més necessitades.

Tot i la creença de la necessitat d'avançar en la implementació de la proposta de prestació econòmica **universal** per a la criança, **PEUC**, que presentem en aquest informe, però conscients del moment de dificultat econòmica per la que travessa el país, com a mesura únicament de caire transitori, desenvolupem una altra possibilitat que sorgiria d'aplicar un mix de prestacions, la prestació econòmica per la criança per a les famílies més necessitades, més els xecs familiars per la prestació econòmica derivada de la deducció fiscal de l'impost negatiu.

Amb l'objectiu de garantir, en aquesta primera etapa de desenvolupament de la PEUC, una prestació a les famílies més necessitades amb una prestació econòmica que cobreixi com, a mínim, el 50% del cost de criança dels fills com és el PEUC (208,33 euros al mes) i, al mateix temps, ampliar l'àmbit de protecció familiar convertint en una prestació econòmica no contributiva les deduccions fiscals d'impost negatiu vigents actualment. Aquesta nova prestació “xecs familiars” mantindria l'import actual de 100 euros al mes.

Per tal de determinar la població beneficiària d'aquesta simulació s'adopta la hipòtesi de que el número d'infants que estan en famílies “pobres” reproduïxen la mateixa proporció que el percentatge de llars per trams de renda, aproximadament, un 8%⁴² essent el resultat de 110.00 infants, aproximadament.

⁴¹ Actualment, la despesa en protecció familiar a Catalunya és de 0,9%/PIB.

⁴² Segons l'IDESCAT, el percentatge de llars per sota de 9.000 euros any era del 8,2%. Tenint en compte que l'import de l'IRSC pel 2015 es situa al voltant dels 8.000 euros any, es pren la xifra del 8% com percentatge de llars per sota de l'IRSC (7.967,73 euros any pel 2015).

El nombre de beneficiaris del “xec familiar” s’extreuen de les dades del cens de la població i del nombre de beneficiaris de la prestació econòmica de la Seguretat Social pel que fa a als infants amb discapacitats menors de 18 anys. Altres dades provenen de l’IDESCAT. El nombre de beneficiaris totals no és la suma de cada un del conceptes atès que aquests poden estar superposats. En total s’estima que el nombre d’infants beneficiaris d’aquestes prestacions seria de 263.142⁴³, aproximadament.

Les ajudes de la PEUC i les del “xec familiar” serien acumulatives de forma que si un nen menor de tres anys viu en una família amb una renda inferior a l’IRSC, tindria dret a la PEUC de 208,33 euros mensuals més el xec familiar de 100 euros al mes.

L’estimació del cost de la PEUC pels infants en llars, els ingressos dels quals estan per sota de l’IRSC, més els xecs familiars, suposaria 715,36 milions d’euros més el cost de gestió, resultant un total de 743,98 milions d’euros.

Prestació universal fill a càrrec 2.500 euros any i conversió en prestació econòmica universal "impostos negatius"			
	Població	Prestació (€ any)	COST (€ any)
Famílies ingressos inferiors a 1 IRSC (*)	110.000	2.500	275.000.000
Nens menors de 3 anys	245.834	1.200	295.000.800
Infants < 18 anys amb amb discapacitats	19.991	1.200	23.989.200
Nº famílies nombroses	101.148	1.200	121.377.600
TOTAL PRESTACIONS (euros)			715.367.600
Cost gestió			28.614.704
COST TOTAL PRESTACIONS (euros)			743.982.304

(*) Els beneficiaris d'aquest tram pot incloure infants d'altres trams.

Els beneficis pels retorns a l’Administració via impostos i els estalvis per compactació d’ajudes s’estimen 354,21 milions d’euros.

Beneficis	Import	Subtotal
Per retorns via impostos		207.456.604
Per IRPF	92.997.788	
Per IVA	114.458.816	
Estalvis per compactació ajudes		146.758.195
Prestació econòmica fill a càrrec Seguretat Social	65.138.195	
Ajudes Corporacions Locals	19.200.000	
Beques menjador i transport	55.000.000	
Per estalvi burocràcia compactació ajudes	7.420.000	
TOTAL BENEFICIS (euros)		354.214.799

⁴³ Al nombre de beneficiaris en llars per sota de l’IRSC se sumaria la meitat del nombre d’infants menors de 3 anys i fills amb discapacitat i el 20% d’infants en famílies nombroses.

El cost net de convertir en prestació econòmica les deduccions fiscals de “l’impost negatiu” i mantenint la PEUC per la franja de famílies més necessitades és de 389,76 milions d’euros.

COST NET	
	Import (€ any)
Cost total prestacions	743.982.304
Beneficis (euros)	354.214.799
COST NET PRESTACIONS (euros)	389.767.505

4.1.2. Impacte de la modalitat transitòria de la PEUC limitada per llindar d’ingressos més els “xecs familiars” per la prestació econòmica derivada de la deducció fiscal de l’impost negatiu.

1. La despesa per habitant del “mix” de prestacions és de 100,08 euros. Això significaria incrementar en tres vegades la despesa actual per habitant, 35,07 euros aproximadament incloent la despesa estimada en deduccions fiscals de l’impost negatiu a Catalunya.
2. El mix de prestacions suposaria una despesa del 0,37% sobre el PIB de Catalunya i ens situaria en el 1,27% del PIB, encara un punt percentual per sota de la mitjana europea, 2,2% del PIB.
3. El conjunt dels retorns estimats sobre el cost total de la PEUC és del 28%.
4. La implantació del “mix” de prestacions assoliria l’objectiu de cobrir el 50% del cost de criança de les famílies amb rendes baixes (<1 vegada l’IRSC) i augmentar el percentatge de cobertura del cost de criança dels fills en altres col·lectiu com són famílies amb fills menors de tres anys, famílies nombroses i famílies amb fills discapacitats.

Resum dels indicadors

Indicadors PEUC		
Despesa PEUC/habitant (en euros any)		100,08
Despesa PEUC/PIB (%)		0,37%
Retorns/ Cost PEUC (%)		27,88%

5. CONCLUSIONS

La FEDAIA reconeix que han anat sorgint, al llarg d’aquests anys de crisi econòmica, diverses iniciatives per atendre a la reducció de la pobresa dels infants i les famílies més vulnerables que s’han vist sobrevingudes per aquesta situació. Però, malauradament, no ha estat possible fer efectiu el lema que plantejava en la seva campanya l’any 2010: “Que els infants no paguin la crisi”.

També dona suport a les propostes de finançament públic de serveis bàsics de qualitat i gratuïts per a la infància i a l'increment de les mesures adreçades a les famílies que facilitin la seva conciliació de la vida familiar, social i laboral.

La FEDAIA considera, però, que és el moment de plantejar-nos un canvi estructural que inclogui una planificació basada en la inversió en infància per prevenir que aquestes situacions no es tornin a produir. Un canvi que doni prou solidesa a les famílies per a que puguin fer-se càrrec dels costos que suposa la criança dels fills. Així, en moments de dificultats familiars, causades per la manca d'ocupació, habitatge etc, els infants no pateixin les conseqüències i tinguin cobertes les seves necessitats garantint, en igualtat d'oportunitats, el seu desenvolupament.

Entre els objectius estratègics de la UE en l'horitzó 2020, està el de repensar l'Estat del Benestar reorientant les prioritats de la despesa social cap a aquells programes que siguin més cost-efectius a llarg termini. **La teoria de la "inversió social" assenyalava la necessitat d'un canvi en l'atenció a les polítiques familiars** atorgant-les-hi una major centralitat per la seva capacitat d'incidir en el futur econòmic del país. Nombrosos estudis (foranis) avalen aquesta tesi aportant resultats de retorns positius de la inversió a llarg termini en polítiques d'atenció a la infància.

La major part dels països més desenvolupats basen la seva política en una ampla base de prestacions econòmiques, generalment de caràcter universal, i un petit reducte de beneficis fiscals. En canvi, **en el nostre país és al revés,** la major part de les mesures de protecció familiar són beneficis fiscals i una part molt petita de prestacions econòmiques. **Els estudis demostren que les prestacions econòmiques són més equitatives que els beneficis fiscals** i dintre de les prestacions econòmiques el paper més important correspon a les prestacions universals les quals contribueixen a reduir la pobresa en major proporció que les prestacions subjectes a límit de renda.

L'evidència mostra que, al nostre país, és quasi inexistent la política de prestacions econòmiques perquè **només hi ha "una" prestació periòdica per fill a càrrec** complementada amb una mínima política de premis a la natalitat i una prestació "no econòmica" d'excedència per maternitat.

El "raqitisme" de les prestacions familiars es mostra tant en el seu abast com en l'import que reben els beneficiaris. La prestació econòmica per fill a càrrec -columna vertebral de la política familiar en la majoria de països de la UE- només protegeix a un 13%, aprox., de la potencial població beneficiària atès que queda limitada a les famílies amb rendes baixes. D'altra banda, la quantia de la prestació econòmica no arriba ni a 1 euro al dia (24,25 euros al mes). La prestació finança un percentatge molt petit de la despesa de criança dels fills, entre un 3 i un 6% i una mica més elevat si es tracta de fills amb discapacitat.

Abundant en el "raqitisme" de les prestacions econòmiques, la protecció a la primera infància (de 0 a 3 anys), és testimonial castigant a les mares "no" treballadores ja que no tindran dret a cap prestació econòmica i només podran acollir-se al benefici de que li sigui computat a efectes de cotització a la Seguretat Social el període maternitat o d'excedència laboral.

La política de beneficis fiscals per a les famílies amb fills a càrrec és una mica més generosa que la de les prestacions econòmiques (finança entre el 10% i el 28% del cost de criança dels fill) però té efectes regressius importants de forma que les persones més necessitades són les que menys es beneficien dels beneficis fiscals. Les persones amb rendes baixes, els que cobren pensions

assistencials (PIRMI, RAI, etc) o que no tenen ingressos no podran gaudir, total o parcialment, de les deduccions fiscals relacionades amb la despesa dels fills. Les deduccions de l'impost negatiu també son regressives perquè exclouen a les persones que no estiguin en el mercat laboral atès que es condició imprescindible ser cotitzant de la Seguretat Social o Mutualitat de protecció social.

El resultat de l'actual política de protecció familiar es manifesta en la quantia de despesa pública dedicada a aquest funció, la qual està molt per sota de la mitjana de la del països de la UE i, per suposat, de la d'altres països amb més sensibilitat per la inversió social com França, Alemanya o Suècia. La despesa en protecció familiar a Catalunya és el 0,9% del PIB mentre que la mitjana europea és del 2,2% del PIB així mateix la despesa per habitant a Catalunya (228 euros) és menys de la meitat de la mitjana de la UE.

Davant la precarietat econòmica de moltes famílies agreujada per la crisi financera del 2007 i la insuficiència de les polítiques de protecció familiar governamentals (govern central i govern autonòmic), les Corporacions Locals han establert ajudes d'urgència social i suport a les famílies dintre dels seus programes de "lluita contra la pobresa i l'exclusió fiscal" que són un "mix" entre cobrir les necessitats més bàsiques de les famílies i les necessitats pròpies de cura dels infants. Paral·lelament, les beques de menjador i transport escolar prenen una especial rellevància per l'increment de la demanda i pel fet que les limitacions pressupostaries deixen a potencials beneficiaris sense aquestes. El problema de la insuficiència de recursos ve agreujat per una elevada dosi de despesa en burocràcia fruit del requisit en les Administracions públiques de que s'han de distribuir els recursos en règim de concurrència competitiva a on les famílies han de demostrar que són "pobres".

FEDAIA considera fermament que **la criança dels fills és una responsabilitat parental que caldria compartir socialment**, mitjançant la solidarització d'una part dels costos, ja que bona part del futur benestar social del país depèn del desenvolupament sa i equilibrat dels nostres infants, i davant la insuficiència de les polítiques de protecció familiar en tots els nivells de l'Administració, la insignificant cobertura de la prestació econòmica de la Seguretat Social en el cost de manteniment dels fills i l'estigmatització de les famílies per accedir a les ajudes, la **FEDAIA proposa una prestació econòmica universal per a la criança dels fills (PEUC) de 2.500 € any per fill (208'33€ mes), l'import de la qual correspondria, aproximadament, al 50% del cost de la criança dels fills.**

La **PEUC** pretén ser suficient per cobrir les necessitats més bàsiques del manteniment dels fills fent que la família pugui fer-se carrer del menjador i transport escolar i que no hagi de demanar ajudes d'urgència social per despeses dels fills, per la qual cosa les estimacions del cost d'aquesta prestació es fan en el suposat de que la PEUC deixaria sense efectes aquest tipus d'ajudes. La PEUC no interferiria en la política de beneficis fiscals, ni en la de les prestacions de la Seguretat Social excepte quan una persona beneficiaria de la **PEUC** ho fos també de la prestació econòmica periòdica per fill a càrrec de la Seguretat Social que, en aquest cas, es deduiria la quantia de la prestació assignada per aquest organisme.

L'impacte econòmic de la PEUC com a prestació econòmica universal és important en tant que donaria cobertura al total de la població entre 0 a 18 anys i permetria situar els indicadors de la despesa pública catalana a un nivell pròxim al de la mitjana dels països de la UE. El cost total del desplegament del PEUC, 3.552,86M€ (477,93 euros per

habitant) significaria augmentar el nivell d'inversió social en un 1,78% del PIB.

El desplegament de la PEUC podria ser progressiu i coexistir amb altres prestacions d'ajuts pels fills, la qual cosa reduiria l'efecte negatiu de la restricció en la seva total implantació. Una de les modalitats de caràcter transitori incorporades en aquest informe és la d'aplicar la PEUC a aquelles famílies més desfavorides econòmicament (ingressos inferiors a 1 vegada l'IRSC) i convertir en una prestació econòmica no contributiva les deduccions fiscals d'impost negatiu vigents actualment. Una nova prestació, "xec familiar" mantindria la quantia de la prestació (100 euros al mes) i els supòsits per ser beneficiari però, en canvi, el seu accés seria universal. Les famílies que fossin objecte de protecció per les dues prestacions (PEUC i "xec familiar") podrien acumular els imports d'aquestes.

L'impacte econòmic d'aquest "mix" de prestacions descrit en l'anterior paràgraf malgrat que fos menor al del desplegament total de la PEUC permetria augmentar el nivell actual de la inversió social en protecció familiar. El cost total d'aquest "mix" de prestacions, 743,98 M€ (100 euros per habitant) significaria incrementar en tres vegades la despesa actual per habitant i augmentaria el nivell d'inversió social en protecció familiar en un 0,37% del PIB.

Finalment, i com a conclusió de les estimacions realitzades en aquest document, FEDAIA conclou que la ***Prestació Econòmica Universal per a la Criança (PEUC) dels fills a càrrec de 2.500€ anyal suposaria una bona inversió a llarg termini, que contribuiria a la defensa dels drets de tots els infants, realitzant la prevenció necessària per garantir que totes les famílies tinguin el que s'estima bàsic per a criar als seus fills, deixant d'atendre de forma assistencial i minvant la seva estigmatització social.***

Aquesta despesa, creiem que cal ser defensada com a "inversió" ja que finalment resultarà fiscalment rendible en produir retorns econòmics en forma d'incrementos del creixement econòmic, reducció de despeses sanitàries i de seguretat ciutadana, a més de millores sensibles a la qualitat de vida dels infants. Invertir en política familiar és un objectiu estratègic de benestar social i desenvolupament econòmic.

Hem de ser capaços de situar, definitivament, el benestar de la infància com una prioritat de les polítiques públiques. És urgent assumir que la situació i el benestar de la infància no millorarà si no augmentem la inversió que destinem a les polítiques de protecció a la infància i les famílies de forma decidida garantint la seva efectivitat en la reducció de les desigualtats. Hem de fer una aposta clara pels infants, ja que només tenen una oportunitat per créixer i desenvolupar-se. Són un capital humà de futur que no podem dilapidar.

En resum, **invertir en política familiar és un objectiu estratègic de benestar social i desenvolupament econòmic i mesures com la de la PEUC fan possible que els governs assoleixin aquesta fita.**

CONCRECIÓ PROPOSTA PEUC

CONSTATAcions

Es considera que **la responsabilitat de garantir els drets dels infants correspon als poders públics, a les famílies i la societat en general**. Les polítiques públiques s'han d'adreçar a la defensa de l'interès superior de l'infant, la no discriminació i el respecte per les seves opinions, així com a fer efectiu el dret a la vida, a la supervivència i al seu desenvolupament. Una de les qüestions que més dificulten l'efectivitat d'aquets drets és la pobresa i per a combatre-la són importants les intervencions públiques, ja siguin generals; mitjançant la creació d'ocupació, garantint rendes mínimes familiars o el dret a l'habitatge, o específiques per a les famílies i els infants; com les de conciliació de la vida laboral, social i familiar o el finançament de serveis per a la infància i les prestacions econòmiques.

Així mateix, es planteja cada cop amb més força la qüestió dels costos i el finançament de la criança dels fills, ja que, com assenyala Esping-Andersen (2006), **el model de benestar europeu s'hauria de sustentar en la definició d'una estratègia completa d'inversions en la infància**, doncs cal considerar que "una bona política de pensions comença amb la cura dels bebès". En aquesta mateixa línia es trobaria la recomanació de la Comissió Europea "Invertir en Infància" (2013). S'avança, doncs, en el criteri que la consideració dels **recursos dedicats a la infància no són una despesa sinó una inversió a llarg termini**, ja que d'ells depèn la prosperitat i el benestar futur del país. Per això, es considera que una part de les despeses familiars per la criança dels fills hauria de socialitzar-se, atès que és una potent política preventiva amb un gran impacte en els infants, les seves famílies i la societat en general. El pes de la protecció familiar a Espanya està molt per sota dels estàndards mitjos europeus i la inversió catalana també en infància és menor a la meitat de la mitjana europea (Julià, A. (2014)).

Però també cal considerar els costos econòmics que tenen per a l'erari públic i per a les economies la no intervenció, ja que les situacions de pobresa a la infància comporten un risc més alt d'abandonar els estudis, tenen més dificultats d'inserció laboral i menor mobilitat ascendent, pateixen pitjor salut i tenen més probabilitats de veure's embolicats en problemes amb la policia i el sistema penal. Estudis realitzats als EUA (Holzer et al (2007), citats per aquest autor, estimen que el cost total de la pobresa infantil equival al 4 % del seu PIB anual.

Així mateix, l'informe elaborat que sustenta la proposta de PEUC, constata com moltes de les nostres prestacions i ajudes actuals, així com les desgravacions fiscals tenen uns efectes regressius, ja que penalitzen a les famílies amb menys recursos, especialment a les que cap dels membres treballa.

SITUACIÓ ACTUAL DE LA POLÍTICA DE PROTECCIÓ FAMILIAR

Es constata amb l'informe elaborat per FEDAIA de "Proposta de PEUC" que les polítiques de protecció familiar són de molt baixa intensitat i discriminatòries vers a les famílies que més ho necessiten:

1. No hi ha una "veritable" política de protecció familiar basada en prestacions econòmiques a les famílies amb fills a càrrec.

2. La política de protecció familiar es de molt baixa intensitat. La despesa per habitant ⁴⁴ és menys de la meitat de la mitjana dels països de la UE 28 i molt per sota de països com Alemanya França, Suècia.
3. No existeix una prestació econòmica periòdica universal, només una prestació econòmica per a famílies amb baixos ingressos econòmics (renda unitat familiar per sota aproximadament de 12.000 € anuals i aproximadament 17.000 € anuals a partir del tercer fill). Aquesta prestació econòmica no arriba a cobrir un 6% del cost de criança dels fills⁴⁵.
4. La política fiscal de desgravacions i deduccions fiscals és també de molt baixa intensitat i discriminatòria vers a les famílies amb rendes baixes amb pensions assistencials o que simplement no tinguin ingressos.
5. El conjunt de desgravacions fiscals, incloent-t'hi les deduccions per maternitat, fill discapacitat i família nombrosa no arriben a cobrir ni el 10% del cost de criança dels fills.
6. Els beneficis fiscals són encara mes regressius quan tenim en compte les deduccions fiscals qualificades d'impost negatiu (deducció per maternitat, per família nombrosa i per fill amb discapacitat) a les quals només tenen accés aquells progenitors que cotitzin a la Seguretat Social o altres règims de protecció social.
7. La política de protecció per menors de tres anys, malgrat ser més beneficiosa que per la resta d'infants, és discriminatòria atès que només es poden beneficiar els infants de les mares treballadores, deixant al marge aquelles que no treballen.
8. Sovint, l'elevat cost dels serveis com escoles infantils, activitats extra-escolars i altres serveis i bens imprescindibles (ulleres, dentista) i que haurien de ser públics, genera desigualtats d'accés inacceptables.

Fonamentat en aquests arguments és en el que realitzem la següent proposta de prestació econòmica universal per a la criança (PEUC) deslligada de les prestacions relacionades amb la lluita contra la pobresa de les famílies.

PROPOSTA PEUC: PROPOSTA DE PRESTACIÓ ECONÒMICA UNIVERSAL PER A LA CRIANÇA

Primer. Proposta prestació suport a la criança dels fills

Creació progressiva d'una assignació econòmica periòdica de caràcter universal adreçada als infants (0-18 anys) amb l'objectiu de cobrir el 50% del cost de criança del fill.

Per això, es proposa una **Prestació Econòmica Universal per a la Criança (PEUC) dels fills a càrrec**, que seria un *ingrés directe, universal, finançat via impostos, que compactaria les diferents ajudes i prestacions actuals.*

⁴⁴ Despesa estimada a Catalunya 241,73€ vers 568,19€ equivalents en poder adquisitiu.

⁴⁵ Estimació cost de criança dels fills en 5.137€/any (FEDAIA).

Segon. Quantia de la PEUC

La *quantia de la Prestació Econòmica Universal per a la Criança (PEUC) dels fills a càrrec* que es proposa és de 2.500 € any per fill (208'33€ mes per fill, que correspon aproximadament al 50% del cost bàsic de la criança).

La població actual d'infants a Catalunya (0 a 18 anys) és de 1.366.488 infants, que percebrien una prestació de 2.500€ anuals, la qual cosa implica una despesa directa de 3.416,22M€ anuals que seria el cost global estimat de posar en marxa aquesta prestació, a la qual se li afegiria l'import de la gestió econòmica, un 4% aproximadament.

L'aplicació d'aquesta mesura podria ser realitzada de manera progressiva amb terminis predefinits. En un primer període de dos anys només hi accedirien les famílies amb ingressos per sota de l'IRSC⁴⁶; els dos següents les famílies amb ingressos inferiors al doble de l'IRSC; i a partir del cinquè tindria caràcter universal.

Tercer. Situacions especials de la política de protecció familiar

Atès que hi ha col·lectius que tenen més necessitats que altres i que ja actualment gaudeixen de condicions especials proposem tenir en compte la possibilitat de :

- Graduar la quantia en funció del nombre de fills (increment a partir del tercer fill com fan altres països).
- Complementar la quantitat en els casos de famílies monoparentals en un 10% i un 20% en casos d'infants amb discapacitat.
- En els casos de famílies amb baixos recursos (inferiors a l'IRSC) caldria complementar-la de forma puntual, fins cobrir el 100% del cost de la criança, fins que la situació de la família es normalitza.

Quart. Justificació de la PEUC

Aquesta política de transferència monetària que proposem amb la PEUC es justifica amb el motiu següent:

- a) Afavoreix l'efectivitat dels drets dels infants i genera uns considerables beneficis socials i grans estalvis econòmics.
- b) Canviaria la situació de discriminació que generen les prestacions i desgravacions actuals vers les famílies amb rendes baixes.
- c) La universalització de la prestació, desvinculada de la situació laboral i econòmica, té uns efectes més potents i menys estigmatitzadors.
- f) La prestació potencia l'autonomia i l'apoderament de les famílies en la gestió de les despeses de criança.

⁴⁶Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya.

- d) El finançament per mitjà dels impostos és redistributiu i la computació de la PEUC com a ingrés fa que es moduli la quantitat per via fiscal.
- e) La compactació/compensació de les múltiples ajudes i prestacions actuals simplifica els tràmits pel ciutadà i genera estalvis molt considerables de gestió, ja que inclouria les prestacions i ajudes actuals.

Cinquè. Beneficis de la PEUC

Els beneficis de la prestació de la PEUC seria de 1.137,46 milions d'euros. Aquests esdevindran de:

1. Retorns via impostos
2. Estalvis per compactació/compensació d'ajudes:
  - a. Prestació econòmica de la Seguretat Social.
  - b. Ajudes de les corporacions locals.
  - c. Beques menjador i transport escolar.
  - d. Per estalvi de les burocràcies en l'assignació i gestió d'aquests ajuts.

Restant aquests beneficis al cost total de la implantació de la PEUC, suposaria un cost net de 2.410,80 milions euros anyals, aproximadament.

Sisè. Impacte de la PEUC en la política de protecció familiar

1. **La despesa per habitant de la PEUC és de 477,93 euros.** Aquesta nova prestació suposaria apropar la despesa en protecció familiar a Catalunya a la mitjana del país europeus (EU-28) malgrat encara no s'arribaria al nivell d'altres països com Alemanya o Suècia.
2. **La PEUC suposaria una despesa del 1,70% sobre el PIB** de Catalunya i ens situaria en el 1,78% del PIB encara que per sota de la mitjana europea, 2,2% del PIB.
3. El conjunt dels retorns estimats sobre el cost total de la PEUC és del 32%.
4. La implantació de la PEUC respectant els beneficis fiscals actuals compliria l'objectiu de cobrir com a mínim el 50% del cost de criança d'aquests.
5. A llarg termini, i seguint la teoria de la "inversió social" que assenyalava la necessitat d'un canvi en l'atenció a les polítiques familiars atorgant-les-hi una major centralitat per la seva capacitat d'incidir en el futur econòmic del país, nombrosos estudis (foranis) avalen aquesta tesi aportant resultats de retorns positius de la inversió a llarg termini en polítiques d'atenció a la infància. Sota aquest concepte, l'aplicació de la PEUC significaria un estalvi d'entre un 3% i un 4%.

BIBLIOGRAFIA

Ermisch P. et al. (2002): Childhood parental behavior and young people's outcomes. ISER working paper, series 2000-12. Institute for Social and Economic Research.

Chauffat,D, et Boyer,D. (2010): Retombées économiques des politiques d'accueil de la petite enfance. Quelques approches récentes.Politiques Sociales et Familial, n° 99-2010.

Heckman,J. Et al. (2006):The dollars and cents of investint early: cost-benefit analysis in early care and education.Zero to Three.

Karoly L.A. and Bigelow J.H.(2005):The econòmic of investing in universal preschool education in Callifornia. Santa Monica. RAND Corporation.

Esping-Andersen (2002): A child-centred investment strategy en Why we need a new welfare State. New York. Oxford University.

Marí-Klose, P. (2003). Nous relats per a noves polítiques: el principal repte per lluitar contra la pobresa infantil. Col.leció Fedaià.

Cantó. O. (2014): El papel de las política públicas en la lucha contra la pobreza infantil a Revista Panorama Social, n° 20, segundo semestre; pg. 93 i següents.

Forster, M.& Verbist, G. (2014): Prestaciones familiares, distribución de la renta y pobreza: el impacto de las transferencias para niños pequeños en 23 países europeos a Panorama Social, n° 20, segundo semestre, 2014.

Llei 22/2009, de 18 de desembre, Art. 46.1

Estudi de la Child Poverty Action Group, la Joseph Rountree Foundation, 2014.

Estudi del Centre for Economics and Business Research realitzat al Regne Unit, 2014.

Estudi de la Confederación española de amas de casa, consumidores y usuarios (CEACCU), 2014.

Memòria anual de recaptació tributaria any 2013 de l'IGAE , http://www.agenciatributaria.es/static_files/AEAT/Estudios/Estadisticas/Informes_Estadisticos/Informes_mensuales_recaudacion_tributaria/2015/IMR_15_05.pdf.

IDESCAT

EUROSTAT

Fedaia Federació d'entitats
d'atenció a la infància
i l'adolescència

C/ Caballero nº 79,1er B, 08014 Barcelona
Telèfon: 93 336 72 65, Fax: 93 263 55 10
fedaia@fedaia.org • www.fedaia.org